

För kännedom
Kommunfullmäktige

För yttrande
Kommunstyrelsen

Ang. uppföljande granskning av likvärdig skola

Vi har givit KPMG i uppdrag att översiktligt granska kommunstyrelsens styrning av gymnasieskolan. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Granskningen har syftat till att översiktligt bedöma om kommunstyrelsens styrning är ändamålsenlig, så att eleverna i gymnasieskolan ska kunna nå målen för utbildningen. Det innebär att de ska få en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsens styrning av gymnasieskolan delvis är ändamålsenlig så att elever i gymnasieskolan ska kunna nå målen för utbildningen.

Granskningen visar att kommunens resursfördelningsmodell med anslagsfinansiering per verksamhet, utifrån kommunens storlek, är ändamålsenlig. Det är emellertid angeläget att resursfördelningen utgår från de faktiska förutsättningar och behov som identifierats i det systematiska kvalitetsarbetet. Ur detta perspektiv bedömer vi att kommunstyrelsens styrning brister.

Granskningen visar vidare att elever i behov av särskilt stöd får i allt väsentligt detta, men vi ser brister i elevhälsans psykologiska insats och i arbetet med skolfrånvaro. Det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på enhets-, verksamhets- och sektornivå som inkluderar uppföljning av kunskapsresultaten och till viss del analys och åtgärder att vidta. Vi bedömer att kommunstyrelsen i högre grad är mottagare av sektorns kvalitetsarbete än styrande av huvudmannens kvalitetsarbete, vilket är en brist. Vi bedömer vidare att det är en brist att styrelsen inte beslutar om områden för särskild utvärdering eller beslutar om huvudmannens dokumenterade systematiska kvalitetsarbete.

Utifrån vår sammanfattande bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- tillse att elevhälsans psykologiska insats motsvarar behoven och att arbetet främst är förebyggande och hälsofrämjande. (2 kap. 25 § SkoL)
- följa upp resursfördelningens konsekvenser för verksamheten utifrån kunskapsresultaten. (2 kap. 8 b § SkoL)
- besluta om huvudmannens dokumenterade systematiska kvalitetsarbete. (4 kap. 3 och 6 §§ SkoL)
- i det systematiska kvalitetsarbetet följa upp och utvärdera särskilt utvalda områden såsom särskilt stöd och skolfrånvaro för att kunna vidta adekvata och riktade insatser. (4 kap. 5 § SkoL och Skolverkets allmänna råd Systematiskt kvalitetsarbete, SKOLFS 2012:98)

Vi önskar svar på rapportens slutsatser och rekommendationer senast 4 oktober.

Ingrid Isaksson
Ordförande

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

INGRID ISAKSSON

Ordförande

Serienummer: 3de31d59237693[...]67bf74c7d0712

IP: 81.234.xxx.xxx

2024-06-18 17:57:13 UTC

Detta dokument är digitalt signerat genom **Penneo.com**. Den digitala signeringsdatan i dokumentet är säkrad och validerad genom det datorgenererade hashvärdet hos det originella dokumentet. Dokumentet är låst och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. All kryptografisk information är innesluten i denna PDF, för framtida validering om så krävs.

Hur man verifierar originaliteten hos dokumentet

Detta dokument är skyddat genom ett Adobe CDS certifikat. När du öppnar

dokumentet i Adobe Reader bör du se att dokumentet är certifierat med **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>** Detta garanterar att dokumentets innehåll inte har ändrats.

Du kan verifiera den kryptografiska informationen i dokumentet genom att använda Penneos validator, som finns på <https://penneo.com/validator>

Granskning av gymnasieskolans måluppfyllelse

Rapport

Ulricehamn kommun

KPMG AB

2024-04-29

Antal sidor 18

Ulricehamn kommun
Granskning av gymnasieskolans måluppfyllelse

2024-04-29

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Tingsholmsgymnasiet	6
3.2	Måluppfyllelse	7
3.3	Resurser	8
3.4	Särskilt stöd	10
3.5	Systematiskt kvalitetsarbete	14
4	Samlad bedömning och rekommendationer	17

1 Sammanfattning

KPMG har av Ulricehamns kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska om kommunstyrelsens styrning av gymnasieskolan är ändamålsenlig så att eleverna i gymnasieskolan ska kunna målen för utbildningen, det vill säga att de får en "god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier". Utbildning på gymnasieskolans nationella program syftar till endera gymnasieexamen eller yrkesexamen efter tre års studier.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsens styrning av gymnasieskolan delvis är ändamålsenlig så att elever i gymnasieskolan ska kunna nå målen för utbildningen.

I det följande redovisas våra bedömningar och rekommendationer kopplade till revisionsfrågorna.

Revisionsfråga	Bedömning:	Rekommendationer
	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • I allt väsentligt • Delvis • Nej 	Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:
Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Fördelas resurser till skolenheterna med hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov?	Vi bedömer att modellen med anslagsfinansiering per verksamhet är ändamålsenlig, men att styrningen brister då kommunstyrelsen inte säkerställer att resursfördelningen per verksamhet utgår från faktiska förutsättningar och behov som har identifierats i det systematiska kvalitetsarbetet.	<ul style="list-style-type: none"> - följa upp resursfördelningens konsekvenser för verksamheten utifrån kunskapsresultaten.
Revisionsfråga	Bedömning: I allt väsentligt	Rekommendationer
Får elever i behov av särskilt stöd, det stöd som de behöver?	Vi bedömer att elever får särskilt stöd, men ser att det finns brister i verksamheten som påverkar elevernas förutsättningar att nå målen. Det gäller t.ex. att den psykologiska insatsen i elevhälsan inte motsvarar behoven eller att den arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Även arbetet med skolfrånvaro bedömer vi brister.	<ul style="list-style-type: none"> - tillse att elevhälsans psykologiska insats motsvarar behoven och att arbetet främst är förebyggande och hälsofrämjande. - Se rekommendation nedan.

Ulricehamn kommun
Granskning av gymnasieskolans måluppfyllelse

2024-04-29

Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån kunskapsmålen för utbildningen?	Vi bedömer att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på enhets- och sektornivå som inkluderar uppföljning av kunskapsresultaten. Vi bedömer att kommunstyrelsen i högre grad är mottagare av sektorns kvalitetsarbete än styrande av huvudmannens kvalitetsarbete. Det är en brist att styrelsen inte beslutar om områden för särskilt utvärdering eller beslutar om huvudmannens dokumenterade systematiska kvalitetsarbete.	<ul style="list-style-type: none">- besluta om huvudmannens dokumenterade systematiska kvalitetsarbete- i det systematiska kvalitetsarbetet följa upp och utvärdera särskilt utvalda områden såsom särskilt stöd och skolfrånvaro för att kunna vidta adekvata och riktade insatser.

2 Bakgrund

Vi har av Ulricehamn kommuns revisorer fått i uppdrag att granska om kommunstyrelsens styrning är ändamålsenlig så att eleverna i gymnasieskolan når målen för utbildningen, det vill säga att de får en "god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier". Utbildning på gymnasieskolans nationella program syftar till endera gymnasieexamen eller yrkesexamen efter tre års studier.

Det av Skolverket finansierade forskningsprojektet "*#jagmed*" konstaterar att skolmisslyckande och avbrutna studier inte bara är ett personligt misslyckande eller skolmisslyckande utan leder också till förluster på samhällsnivå".

Genom en systematisk uppföljning av gymnasieskolans resultat och analys av desamma ska huvudmannen få god kunskap om verksamheten och underlag för att vidta adekvata åtgärder för högre måluppfyllelse. Vid identifierade brister ska adekvata och riktade insatser vidtas. Om detta brister riskerar måluppfyllelsen att försämrans och elevernas förutsättningar försvåras både vad gäller vidareutbildning och att få arbete. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftade till att översiktligt bedöma om kommunstyrelsens styrning är ändamålsenlig, så att eleverna i gymnasieskolan ska kunna nå målen för utbildningen.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Fördelas resurser till skolenheterna med hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov?
- Får elever i behov av särskilt stöd, det stöd som de behöver?
- Bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån kunskapsmålen för utbildningen?

Granskningen avser kommunstyrelsen och avgränsas till gymnasieskolan.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen utgörs revisionskriterierna av:

- kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §,
- skollagen (2010:800) 2 kap 8 b §, 3 kap. 7 § 3 st., och 4 kap. 3, 5-6 och 7 §§, och
- tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- redovisning och studier av offentlig statistik vad gäller uppfyllelse av kunskapsmål och kostnader.

Ulricehamn kommun

Granskning av gymnasieskolans måluppfyllelse

2024-04-29

- dokumentstudier av Skolinspektionens skolenkät och interna styrdokument såsom protokoll, riktlinjer, rutiner, uppföljningar och kvalitetsarbete.
- intervjuer har genomförts med kommunstyrelsens ordförande och förste vice ordförande, tillförordnad barn- och utbildningschef, verksamhetschef Tingsholm, rektor Tingsholm nationella program, representanter för elevhälsans medicinska, psykosociala och specialpedagogiska insats samt urval av lärare.

I rapporten har kunskapsresultaten i kommunens gymnasieskola, utifrån tillgänglig offentlig statistik, under de senaste åren översiktligt redovisats och jämförts med rike, kommungrupp och liknande kommuner.

Rapporten är faktakontrollerad av skolchef, verksamhetschef och rektor.

3 Resultat av granskningen

3.1 Tingsholmsgymnasiet

Läsåret 2022/2023 fanns det 830 folkbokförda elever i gymnasieåldern i Ulricehamns kommun. Av dessa studerade 480 elever, det vill säga knappt 60 procent, vid kommunens gymnasieskolor. Andelen elever som läser vid kommunens egna skolenheter har under de senaste tio åren legat omkring 60 procent. Av de utpendlande eleverna läste 250 hos kommunal huvudman, företrädesvis Borås kommun, och 100 hos fristående huvudmän, likaså företrädesvis i Borås. Från andra kommuner inpendlade 30 elever.

I Ulricehamns kommun finns det två skolenheter på gymnasienivå. Båda enheterna ryms inom namnet Tingsholmsgymnasiet. Den ena enheten omfattar gymnasieskolans nationella program och den andra introduktionsprogrammen. Till stöd i arbetet har rektor för nationella program två biträdande rektorer. Samtliga skolledare har programansvar.

Läsåret 2022/2023 läste 438 elever vid Tingsholmsgymnasiets nationella program. Elevantalet var jämnt fördelat mellan årskurserna. Omkring 70 procent läste på ett högskoleförberedande program och omkring 30 procent på ett yrkesprogram.¹ Undervisning bedrivs på tio nationella program:

- bygg- och anläggningsprogrammet (32 elever)
- ekonomiprogrammet (105 elever)
- el- och energiprogrammet (33 elever)
- fordons- och transportprogrammet (18 elever)
- försäljnings- och serviceprogrammet, inkl. HA² (17 elever)
- industritekniska programmet (16 elever)
- naturvetenskapsprogrammet (36 elever)
- samhällsvetenskapsprogrammet (98 elever)
- teknikprogrammet (68 elever)
- vård- och omsorgsprogrammet (14 elever)

Av de elever som läser hos annan huvudman utanför kommunen är andelen yrkeselever högre. Närmare 40 procent av de folkbokförda eleverna i Ulricehamn läser på ett yrkesprogram. Det är tio procentenheter högre än genomsnittet i riket.

¹ Av det totala elevantalet inklusive IM (506 elever) läste drygt 60 procent på ett högskoleförberedande nationellt program, närmare 26 procent på ett yrkesprogram och resterande dryga 13 procent på ett introduktionsprogram.

² Handels- och administrationsprogrammet. HA har ersatts av försäljnings- och serviceprogrammet

3.2 Måluppfyllelse

Tabellen nedan visar andel elever som har uppnått examen efter tre respektive fyra år i gymnasieskolan samt genomsnittlig betygspoäng. Måluppfyllelsen i Ulricehamns kommun jämförs med den genomsnittliga måluppfyllelsen i kommungruppen, liknande kommuner grundskola och riket.

Måluppfyllelse	Examen ³ inom tre år samtliga elever	Examen inom tre år exkl. IM	Examen inom fyra år samtliga elever ⁴	Genomsnittlig betygspoäng ⁵
Ulricehamn	56 % ⁶	68 %	63 %	14,5
Kommungrupp ⁷	43 %	77 %	62 %	14,4
Liknande kommuner gymnasieskola ⁸	63 %	i.u.	65 %	14,3
Riket	69 %	80 %	72 %	14,9

Siris och jämförelsetal, Skolverket; Kolada, SKR

Av tabellen framgår att andel elever⁹ i Ulricehamns kommun som har tagit examen inom tre år respektive fyra år, ligger över genomsnittet för kommungrupp men under genomsnittet i liknande kommuner och rike. Andel elever i Ulricehamns kommun som tagit examen inom tre år, exklusive IM, är lägre än genomsnittet i både kommungrupp och rike.

Gällande genomsnittlig betygspoäng ligger Ulricehamns kommun högre än både kommungrupp och liknande kommuner men under snittet jämfört med riket.

Diagrammet nedan visar måluppfyllelsens utveckling (examen inom tre år under de senaste tio åren, från 2014–2023).

³ För att få examen krävs att eleven uppnått godkända betyg i minst 2250 poäng och inom ramen för dessa 2250 poängspoäng ha godkända betyg i svenska, engelska och matematik samt gymnasiearbetet.

⁴ Måluppfyllelse efter fyra år exkl. IM finns inte tillgängligt då elevantalet är för litet.

⁵ Elever med examen

⁶ Om vi beaktar elever folkbokförda i Ulricehamns kommun, oavsett var de har studerat, uppgår måluppfyllelsen till 66,9 %.

⁷ Pendlingskommun nära större stad

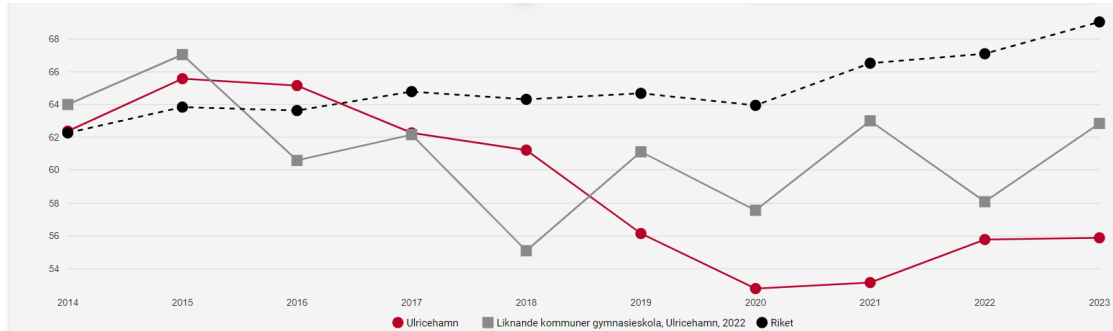
⁸ Avesta, Finspång, Höganäs, Laholm, Lindesberg, Nybro, Söderhamn

⁹ Där samtliga elever inkluderats.

Ulricehamn kommun

Granskning av gymnasieskolans måluppfyllelse

2024-04-29

Kolada, SKR

Diagrammet ovan visar en negativ trend mellan åren 2016–2020 för Ulricehamns kommun. Efter 2021 syns en något mer positiv utveckling.

3.3 Resurser

Kommunstyrelsen styr gymnasieskolan bland annat genom fördelning av resurser och beslut om programstruktur och antal platser per program. Av intervjuer framgår att programstrukturen inte har förändrats under de senaste åren och att det inte heller har förts någon diskussion därom. Kommunstyrelsens ordförande pekar på att kommunstyrelsen dock har stärkt sin styrning av omfattning av platser per program genom att i delegationsordning ändra delegat från rektor till beredande utskott vid eventuell ändring av det av kommunstyrelsen fastställda antalet platser vid nationellt program.¹⁰

Av kommunstyrelsens protokoll framgår att styrelsen i september 2023 fattade beslut om programorganisation för Tingsholmsgymnasiet.¹¹ Av beslutet framgår vilka program som ska erbjudas och hur många platser det ska finnas vid varje program. Kommunstyrelsen bedömer att antalet platser ska tillskapas så att elever inte ska behöva hänvisas till andra huvudmäns gymnasieskolor.

I Skolverkets statistik (Siris), som bygger på uppgifter som kommunerna lämnar till SCB, framgår att genomsnittskostnaden för en gymnasieelev i Ulricehamns kommuns skolenheter år 2022 var 152 983 kronor, vilket var ungefär 12 000 kronor högre än året dessförinnan.

¹⁰ KS 2023-10-05 § 264. Punkt 18.22

¹¹ KS 2023-09-07 § 234

Ulricehamn kommun

Granskning av gymnasieskolans måluppfyllelse

2024-04-29

Nedan görs en jämförelse med genomsnittlig kostnad i kommungrupp, liknande kommuner och för rikets samtliga kommunala huvudmän.

2022	Totalt (kr)	Lokaler och inv.	Undervisn.	Skolmål-tider	Lärverktyg, utrum	Elevhälsa	Övr. ¹²
Ulricehamn	152 983	24 100	84 042	6 693	11 656	2 720	23 770
Kommungrupp	211 780	27 462	112 938	8 565	10 898	6 428	45 489
Liknande kommuner	166 475	27 108	89 001	7 374	11 310	4 996	26 686
Riket	126 366	21 928	65 544	5 623	9 539	3 475	20 257

Kolada, SKR

Av tabellen ovan framgår att kostnaderna för Ulricehamns kommun generellt är högre än snittet för riket, men lägre än snittet för liknande kommuner och kommungrupp. Undervisningskostnader i Ulricehamns kommun är nästan 20 000 kr (ca 30 %) högre jämfört med snittet för riket. Däremot är kostnaderna för elevhälsa lägre än genomsnittet i riket, liknande kommuner och kommungrupp.

Den totala genomsnittskostnaden för hemkommunens gymnasieelever, 142 654 kronor, är något lägre än genomsnittskostnaden per elev i den egna verksamheten. I förhållande till referenskostnaden¹³ är nettokostnaden per elev för hemkommunens samtliga elever omkring 8 tkr högre.

Budgeten fastställs av kommunfullmäktige. Faktorer som kan påverka budgetramen är bland annat demografi, effektivisering, utökat anslag samt omflyttningar av medel inom den egna, alternativt andra verksamheter.¹⁴ Kommunstyrelsen beslutar om internbudget och fördelning av resurser per sektor. Barn- och utbildningschefen fördelar sedan i sin tur medel per verksamhet¹⁵ inom sektorn. Tjänstepersoner på Sektor lärande uppger att det inte finns en resursfördelningsmodell för gymnasieskolan. När ny budget ska tas fram utgår beräkningarna från föregående års budget och förändringar görs utifrån den. Vid sidan av den kommunala rambudgeten tillkommer statsbidrag. För innevarande budgetår handlar det om statsbidrag för lärarassistenter.

Kommunstyrelsen beslutar också om investeringsmedel. År 2023 beslutade kommunstyrelsen bland annat att bevilja investeringsmedel till en ny svarv till Tingsholmshögskolan.¹⁶

¹² I övrigt ingår allt som inte ingår i andra kostnadsslag. Det handlar t.ex. om elevassistenter, studie- och yrkesvägledning och administration.

¹³ Referenskostnaden är en teoretiskt uträknad kostnad som bland annat beaktar elevernas programval och kommunens demografi.

¹⁴ Budget 2024 och ekonomisk plan 2025-2026 Ulricehamns kommun, sid. 17

¹⁵ Förskola, grundskola, Tingsholm och skolutveckling

¹⁶ KS 2023-05-04 § 157

Tingsholms budget fördelas på fyra olika enheter/ansvarsområden, vilka är:

- nationella programmen
- introduktionsprogrammet (IM)
- interkommunal ersättning och ersättning till fristående huvudmän
- elevhälsa.

För fördelning per enhet inom Tingsholm ansvarar verksamhetschefen.

Verksamhetschefen bedömer att resurser avsätts som gör det möjligt att bedriva en god verksamhet, till exempel en god gymnasieutbildning. Den budget som rektor för nationella program får sig tilldelad hålls samman på enhetsnivå, det vill säga varje program eller programgrupp redovisar inget eget resultat. Rektor menar, liksom verksamhetschefen, att resurser avsätts som ger förutsättningar för en god gymnasieutbildning. Innevarande läsår kommer emellertid att bli mer utmanande ekonomiskt, menar rektor. Det beror dels på ökade kostnader och på elever med större behov. Rektors interna resursfördelning genomförs primärt genom beslut om tjänstefördelning, men också beslut om inköp av lärverktyg. Antalet elever med förhållandevis låga förkunskaper i engelska, matematik och svenska har ökat och skolan har därför fördelat resurser så att undervisningstiden har utökats i dessa ämnen och i vissa grupper/lektionspass finns dubbelbemanning i matematik. Flera lärare instämmer i rektors beskrivning. Lärarna påpekar dock att omfördelning av resurser görs inför varje nytt läsår, men sällan under pågående läsår.

3.3.1 Bedömning

Vår bedömning är att resurser till skolenheterna delvis fördelas med hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov.

I en mindre kommun med en eller två skolenheter på gymnasienivå bedömer vi att modellen med anslagsfinansiering per verksamhet är ändamålsenlig. Det är emellertid angeläget att huvudmannen säkerställer att resursfördelningen per verksamhet utgår från faktiska förutsättningar och behov som har identifierats i det systematiska kvalitetsarbetet. Ur detta perspektiv bedömer vi att kommunstyrelsens styrning brister.

Vi bedömer att kommunstyrelsens styrning vad gäller utbud av program och antal elevplatser är tillfredsställande.

3.4 Särskilt stöd

Elever i gymnasieskolan ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Förutom ledning och stimulans kan elever behöva extra anpassningar eller särskilt stöd för att nå målen. Om särskilt stöd regleras särskilt i skollagen vad gäller till exempel utredning, beslut och uppföljning. Beslut om särskilt stöd fattas av rektor.

I Skolinspektionens skolenkät tillfrågades alla elever i årskurs två om stöd.¹⁷ Den första siffran i kolumnen index anger genomsnittet i Ulricehamns kommuns kommunala skolor och den andra siffran genomsnittet i enkätomgången.

¹⁷ Svarefrekvens 87 %

Stöd	Index	Andel positiva svar ¹⁸
Tycker du att du får den hjälp du behöver från skolan för att klara skolarbetet?	6,4 / 6,4	71 %
Hur ofta får du den hjälp du behöver under lektionerna?	7,4 / 7,1	ca 70-75 %

Skolenkäten för elever i årskurs 2 våren 2023, Skolinspektionen

Resultatet på enkäten visar att elever i Ulricehamns kommun svarar i paritet med eller något mer positivt än enkätomgångens genomsnitt på frågor om den hjälp som de erhåller.

Skolenkäten besvarades också av undervisande lärare.¹⁹

Stöd och särskilt stöd	Undervisande lärare	Andel positiva svar
Hur ofta upplever du att alla elever får den hjälp de behöver på dina lektioner?	7,9 / 7,4	89 %
Tycker du att alla dina elever får det stöd från skolan som behövs för att klara skolarbetet?	7,9 / 6,7	ca 85–90 %
Tycker du att extra anpassningar ges skyndsamt till de elever som riskerar att inte klara skolarbetet?	7,9 / 6,6	ca 85–90 %
Tycker du att skolan utreder behovet av särskilt stöd skyndsamt när extra anpassningar inte är tillräckliga?	7,6 / 6,3	ca 85–90 %
Tycker du att skolan ger stöd i enlighet med de behov som utredningar om särskilt stöd visar?	7,9 / 6,6	90 %

Skolenkäten för undervisande lärare våren 2023, Skolinspektionen

Resultatet av enkäten visar att undervisande lärare i Ulricehamns kommun är mer positiva än genomsnittet i enkätomgången när det gäller stöd och särskilt stöd till eleverna. Intervjuade lärare delar bilden som ges i Skolinspektionens enkät. Den stora frågan är inte om elever i behov av särskilt får det utan frågan gäller snarare hur eleverna kan motiveras att ta del av de insatser som erbjudits och beslutats.

På gymnasieskolan finns en rad rutiner för arbetet med särskilt stöd.

- *Rutin för anmälan av risk för otillräcklig måluppfyllelse.* Rutinen utgår från gällande lagstiftning, som förtydligas utifrån de förutsättningar som gäller i

¹⁸ Med positiva svar menar vi att respondenten svarat "alltid"/"helt och hållet" eller "ofta"/"till stor del".

¹⁹ Svarsfrekvens 75 %

2024-04-29

kommunen. Till exempel regleras hur anmälan om risk för att insatser i form av extra anpassningar inte är tillräckliga ska göras.

- *Rutin för åtgärdsprogram*
- *Rutin för studieverkstadens organisering.* Rutinen reglerar bland annat till vilka studieverkstaden vänder sig, vad syftet är och hur arbete ska bedrivas.

Elevhälsan i Ulricehamns kommun, för samtliga berörda skolformer, är i huvudsak centralt organiserad i verksamhet *Skolutveckling* under enhetschefen för barn- och elevhälsan. På gymnasieskolan arbetar två skolsköterskor på motsvarande en heltidstjänst och en kurator på en heltidstjänst. Det finns ingen anställd psykolog utan insatsen köps in på konsultbasis. Anställda direkt under rektor är den specialpedagogiska insatsen. På skolenheten för nationella program finns två specialpedagoger. Tillsammans med studie- och yrkesvägledare utgör elevhälsans personal ett elevhälsoteam under ansvariga skolledares ledning. Intervjuade representanter för elevhälsan redogör för hur de arbetar i elevhälsoteam. De träffas varje vecka. Varannan vecka ligger fokus på åtgärdande arbete utifrån ärenden som kommit in från lärarna och varannan vecka fokuseras på förebyggande och hälsofrämjande arbete. Skolpsykolog deltar inte i dessa veckovisa elevhälsomöten, även om de största utmaningarna finns hos elever med psykisk ohälsa. Även regionens psykiatri brister, menar ett par respondenter. Elevhälsans representanter bedömer för övrigt att arbetet fungerar bra och de har förutsättningar att skyndsamt agera i de ärenden som kommer till dem. Intervjuade lärare bedömer att den specialpedagogiska insatsen fungerar väl, men att elevhälsans övriga insatser inom är ganska osynliga både för lärarkåren, men framförallt för eleverna. Ett mer proaktivt arbete efterfrågas, som skulle göra insatserna kända och därmed underlätta för elever att ta kontakt med till exempel kurator.

Intervjuade lärare bedömer att stora insatser görs för att möta elevernas behov av stöd inom ämnena engelska, matematik och svenska. Förutom mer undervisningstid finns stöd i form av Studieverkstad, som är öppen och bemannad av lärare klockan 8-16 varje skoldag. Vissa elever anmodas att gå dit, medan andra söker sig dit frivilligt. Det finns dock flera utmaningar, mot vilka det saknas tillräckliga insatser. Det gäller, enligt respondenterna, till exempel:

- att elever erhåller godkända betyg från grundskolan utan att besitta motsvarande kunskap.²⁰ Det gör att eleverna blir behöriga till program på gymnasieskolan som de inte klarar av. Det finns elever som söker sig till högskoleförberedande program, men som redan under årskurs 1 försitter möjligheten att ta examen. Det gäller inte bara misslyckanden i ämnen som

²⁰ Skolverket publicerar årligen uppgifter om relationen mellan nationella prov och slutbetyg. Överlag är det betydligt fler elever i riket som erhåller ett högre slutbetyg än provbetyg i matematik, svenska och svenska som andraspråk än som erhåller ett lägre slutbetyg än provbetyg. I engelska är det något fler elever som erhåller ett lägre slutbetyg än provbetyg i förhållande till ett högre slutbetyg än provbetyg. Läsåret 2021/2022 avvek inte Ulricehamn nämnvärt från rikets genomsnitt. Läsåret 2022/2023 avvek dock Ulricehamn från rikets genomsnitt genom att högre slutbetyg än provbetyg sattes i främst svenska som andraspråk och engelska, men även något högre i svenska.

engelska, matematik och svenska utan också programspecifika ämnen/kurser såsom företagsekonomi och samhällskunskap²¹.

- skolfrånvaro. Av kvalitetsrapporter på enhets- och sektornivå framgår att frånvaro är ”betydligt högre” hos de elever som saknar examen än de som tar examen.²² Ett par respondenter menar i intervjuer att problemet är stort och eftersom det är så omfattande görs inte utredningar ordentligt förrän skolfrånvaron blivit för hög och problematisk. Skolfrånvaro kan, enligt en respondent, vara extra utmanande i en kommun som Ulricehamn där många elever bor långt från centrum och där kollektivtrafiken är dåligt utbyggd. Om morgonbussen missas går det ingen ny tur på ett bra tag.
- elever som inte kan genomföra arbetsplatsförlagt lärande (APL). Det kan bero både på avsaknad av APL-platser och på att eleverna missköter sig. Det ankommer då på skolan att organisera en verksamhet på skolan som motsvarar det som eleverna skulle ha lärt sig ute på en arbetsplats. På Bygg- och anläggningsprogrammet har personalresursen förstärkts då branschen inte kan ta emot alla elever. Enligt verksamhetschef kommer kommunen att i upphandling av byggtjänster ställa krav på att företagen för dialog med Tingsholmsgymnasiet beträffande APL- och lärlingsplatser.²³

En annan fråga som lärarna lyfter upp är bristande studie- och yrkesvägledning. Det gäller både på grundskolan och gymnasieskolan. Det är inte rimligt att tro att elever som, till exempel efter intensiv sommarskola, precis når över gränsen för godkänt ska klara en gymnasieutbildning där dessa ämnen eller närliggande ämnen utgör programmets karaktär, enligt flera intervjuade lärare. På gymnasieskolan behöver studie- och yrkesvägledare intensifiera arbetet med att vägleda elever, som inte når målen för det program de går på, att söka om till annat program. Flera elever väljer program efter status eller efter kompisar snarare än efter vad de faktiskt är intresserade av. Det betyder att de både saknar förutsättningar och motivation. Även rektor upplever att det finns ett motivationsproblem bland eleverna. Många elever anser inte att en gymnasieexamen är viktigt. Detta gäller speciellt de elever som går yrkesprogram och har jobb redan innan de har avslutat sina studier.

3.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att elever i behov av särskilt stöd i allt väsentligt får det stöd som de behöver.

Vår bedömning bygger vi på lärarnas svar i Skolinspektionens enkät och respondenternas svar i intervjuer, som i hög grad visar att elever i behov av särskilt stöd får det. Vi bedömer dock att det finns brister som påverkar elevernas förutsättningar att nå målen och som kan förklara en förhållandevis låg måluppfyllelse. I gymnasieskolan finns tillgång till elevhälsans olika insatser, men den psykologiska insatsen bedömer vi inte motsvarar behoven. Den psykologiska insatsen deltar inte

²¹ Samhällskunskap är ett gymnasiegemensamt ämne, men ska läsas i flera kurser på t.ex. samhällsprogrammet

²² *Kvalitetsrapport 2022/2023*, Sektor lärande, sid. 16

²³ Se KS 2024-02-28 § 30

heller i en samlad elevhälsa varken i det förebyggande, hälsofrämjande eller åtgärdande arbetet, vilket är en brist. Även arbetet med skolfrånvaro bedömer vi brister. Vid längre och upprepad frånvaro ska frånvaron skyndsamt utredas.

Vi bedömer vidare att arbetet inom elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen är ett utvecklingsområde. Det gäller bland annat att göra elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen känd för eleverna genom proaktivt arbete.

3.5 Systematiskt kvalitetsarbete

Av kommunens budget för 2024 framgår mål och uppdrag. I budgeten anges att det inte till samtliga mål finns målvärden utan att jämförelse ska göras med föregående års resultat. Följande mål berör föreliggande granskning:

- "Tingsholm, andelen elever med examen ska öka"

Av *Kommunalpolitiskt handlingsprogram*, antaget av kommunfullmäktige 2023-03.02 § 71, framgår vidare bland annat att:

- "stödet till elever med särskilda behov ska utökas, genom bland annat stärkt elevhälsa."
- "andelen elever som går ur gymnasiet med grundläggande högskolebehörighet ökar"
- "närvaron av vuxna ska öka."
- "Tingsholms nationella program ska genom bland annat marknadsföring öka sin attraktionskraft."

Det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs på enhets-, verksamhets- och sektornivå. Kvalitetsarbetet dokumenteras i kvalitetsrapporter som utgår från en fastslagen struktur. Inledningsvis görs en beskrivning av verksamhetens förutsättningar, varefter följer framgångsfaktorer samt redovisning av elevernas trivsel och trygghet, innehåll som främjar lärande och utveckling samt delaktighet och aktivt inflytande.

I enhetens rapport redovisas i löpande text och i en tabell läsåret 2021/2022 års måluppfyllelse av kunskapsuppdraget. Det finns tre indikatorer redovisade i en tabell med jämförelseuppgifter från föregående år. Det gäller:

- "pojkars examensfrekvens ska öka"
- "genomsnittlig betygspoäng"
- "andel elever som uppfyller examenskraven"

Förutom för den första indikatorn finns inget målvärde. Att nationella prov har genomförts noteras, men det görs ingen redovisning eller uppföljning av resultaten. I löpande text noteras bland annat att pojkarnas måluppfyllelse markant har förbättrats och hur många elever som inte har examinerats och vad som har saknats i måluppfyllelse. Till exempel framgår att knappt var tredje elev som inte uppnår kraven för examen bara saknar betyg i en kurs, vanligtvis matematik 1. Orsakerna till pojkarnas förbättrade måluppfyllelse analyseras inte, men det görs till viss del vad gäller andelen elever som inte når examen. I rapporten konstateras att frånvaron är

2024-04-29

högre för elever som inte når examen och att frånvaron är högre för de elever som är långt ifrån examen i förhållande till de som bara saknar godkänt betyg i ett ämne. Ett par åtgärder att vidta redovisas på övergripande nivå utan angivande av hur det ska ske, av vem eller när det ska ske. Under rubriken *Framgångsfaktorer* skriver rektor att:

”skolenheten har en vältrimmad organisation för extra anpassningar och särskilt stöd. Studieverkstaden som bemannas med behöriga lärare har stor betydelse för resultaten. Särskilt viktig är bemanningen av matematiklärare på tider då de flesta eleverna har håltimmar.”

Av kvalitetsrapporterna på verksamhets- och sektornivå lyfts särskilt fram att genomsnittsfrånvaron på de nationella programmen har ”varit högre än under ett normalår vilket inverkar på resultaten”. Måluppfyllelsen ska dock ”läsas med en viss nypa salt”, då det är för tidigt att överblicka pandemiårens konsekvenser, enligt kvalitetsrapporten. Beträffande nationella prov framgår i verksamhetens och sektorns kvalitetsrapport att ”det finns en god överensstämmelse mellan provbetyg och kursbetyg i ämnena matematik, svenska och engelska.

I kvalitetsrapporten för verksamheten finns, till skillnad från rapporten för sektorn, ett antal strategier för det kommande läsåret. Det gäller bland annat:

- förstärkt bemanning av matematiklärare i studieverkstad
- snabbare reaktion på skolfrånvaro
- motivationshöjande insatser för att yrkes eleverna nå målen i 50-poängskurserna²⁴
- utökad bemanning behövs inom bygg- och anläggningsprogrammet för att elever som inte kan erbjudas arbetsplatsförlagt lärande kan få motsvarande utbildning inom skolans ram.
- fortsatt arbete i kunskapsuppdraget genom möten i forskningscirklar.

Av verksamhetens kvalitetsrapport framgår emellertid inte vilka åtgärder som ska vidtas vad gäller skolfrånvaro, motivationshöjande insatser eller utökad bemanning. Det framgår inte heller på vilken nivå i styrkedjan insatser behöver vidtas.

I intervju med kommunstyrelsens ordförande och förste vice ordförande framkommer att huvudmannens systematiska kvalitetsarbete sammanfattas i tertialrapporter, löpande föredragningar i arbetsgrupp för lärande och välfärd samt dialog med skolchef varannan vecka. Skolchef och verksamhetschef menar att kommunstyrelsen efterfrågar resultat från Kolada, till exempel vad gäller genomströmning och examen, men är också intresserad av det kommunala aktivitetsansvaret, vilket även framgick av intervju med kommunstyrelsens ordförande.

²⁴ Historia, naturkunskap, religionskunskap och samhällskunskap

Ulricehamn kommun
Granskning av gymnasieskolans måluppfyllelse

2024-04-29

3.5.1 Bedömning

Vår bedömning är att det delvis bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån kunskapsmålen.

Vi bedömer att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på enhets- och sektornivå som inkluderar uppföljning av kunskapsresultaten och till viss del analys och åtgärder att vidta. Det är positivt att vi kan följa redovisning av resultat genom analys av orsaker till behov av åtgärder och i fallet med studieverkstaden vidtagande av åtgärd. Vad gäller övriga strategier är det inte lika tydligt. Vi bedömer att kommunstyrelsen i högre grad är mottagare av sektorns kvalitetsarbete än styrande av huvudmannens kvalitetsarbete, vilket är en brist. I styrande dokument finner vi mål som inte följs upp. Det gäller till exempel andel elever som uppnår högskolebehörighet.

Det systematiska kvalitetsarbetet är ett viktigt instrument för kommunstyrelsens styrning av gymnasieskolan. Vi bedömer därför att det är en brist att styrelsen inte beslutar om områden för särskilt utvärdering eller beslutar om huvudmannens dokumenterade systematiska kvalitetsarbete.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsens styrning av gymnasieskolan är ändamålsenlig så att eleverna i gymnasieskolan ska kunna nå målen för utbildningen.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsens styrning delvis är ändamålsenlig så att elever i gymnasieskolan ska kunna nå målen för utbildningen.

Vi bedömer att resursfördelningsmodellen, utifrån kommunens storlek, är ändamålsenlig. Det är emellertid angeläget att huvudmannen säkerställer att resursfördelningen per verksamhet utgår från faktiska förutsättningar och behov som har identifierats i det systematiska kvalitetsarbetet.

Vi bedömer vidare att elever i behov av särskilt stöd i allt väsentligt får det, men konstaterar samtidigt att måluppfyllelsen är låg, vilket bland annat bedöms bero på skolfrånvaro och psykisk ohälsa. Vi ser brister i elevhälsans psykologiska insats och i arbetet med skolfrånvaro.

Det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på enhets-, verksamhets- och sektornivå som inkluderar uppföljning av kunskapsresultaten och till viss del analys och åtgärder att vidta. Vi bedömer att kommunstyrelsen i högre grad är mottagare av sektorns kvalitetsarbete än styrande av huvudmannens kvalitetsarbete, vilket är en brist. Vi bedömer vidare att det är en brist att styrelsen inte beslutar om områden för särskild utvärdering eller beslutar om huvudmannens dokumenterade systematiska kvalitetsarbete.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- tillse att elevhälsans psykologiska insats motsvarar behoven och att arbetet främst är förebyggande och hälsofrämjande. (2 kap. 25 § SkoL)
- följa upp resursfördelningens konsekvenser för verksamheten utifrån kunskapsresultaten. (2 kap. 8 b § SkoL)
- besluta om huvudmannens dokumenterade systematiska kvalitetsarbete (4 kap. 3 och 6 §§ SkoL)
- i det systematiska kvalitetsarbetet följa upp och utvärdera särskilt utvalda områden såsom särskilt stöd och skolfrånvaro för att kunna vidta adekvata och riktade insatser. (4 kap. 5 § SkoL och Skolverkets allmänna råd Systematiskt kvalitetsarbete, SKOLFS 2012:98)

Ulricehamn kommun
Granskning av gymnasieskolans måluppfyllelse

2024-04-29

KPMG AB

Joakim Nertyk
Certifierad kommunal yrkesrevisor,
specialist

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.